

doç. dr. fergana kocadoru özgör (sorumlu yazar | corresponding author)
balıkesir üniversitesi, güzel sanatlar fakültesi, resim bölümü
fkocadoru@gmail.com orcid: 0000-0002-2885-7917

21. YÜZYIL RESİM SANATINDA DOĞA İMGESİNİN ELE ALINIŞ BIÇIMLERİNİN İNCELENMESİ

araştırma makalesi | research article
başvuru tarihi | received: 02.12.2024 kabul tarihi | accepted: 26.04.2025

ÖZET

Sanatçı ve doğa ilişkisinde bulunduğu dönemin sosyo-ekonomik koşulları doğa imgesinin ele alınış biçiminde önemli bir rol oynamıştır. Resimde doğa kullanımı geçmişten günümüze değişimler geçirse de 21. yüzyıla kadar bazı önemli dönüm noktaları doğa imgesinin tanımının değişmesine neden olmuştur. Bu dönüm noktalarından Sanayi Devrimi ile ilk defa endüstriyel bir kirlilik ve sanayi atığı kavramı ortaya çıkarken, I. ve II. Dünya Savaşlarından sonra ölümler ve çevresel yıkımlar sanatçıların ele aldığı doğa imgesinin değişmesine neden olmuştur. 21. yüzyıl resim sanatında doğa imgesinin tek bir biçimde ele alınmadığı görülmektedir. Tüketim kültürü ile artan ekolojik kirlilik, bilinçsiz kentleşme, savaşlar doğayı yoğun bir şekilde tahrip etmektedir. Bu çalışmada 21. yüzyıl resim sanatındaki güncel doğa imgesinin resimsel olarak ele alınış biçimlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Farklı sanat disiplinlerinden pek çok sanatçı bu konuyu problem olarak ele almış olsa da makale resim sanatı ile sınırlandırılmış ve çalışmanın kapsamı gereği güncel resim sanatından örnekler incelenmiştir. Araştırmada nitel veri toplama biçimi olarak literatür taramasına başvurulmuş, eser analizi yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak resim sanatında doğa imgesinin çağa göre şekillendiği ve günümüzde değişen çevresel ve toplumsal koşullardan dolayı oldukça kırılgan bir hale geldiği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda araştırma, çağımızda güncel bir sorunsal olan doğa-insan ilişkisini sanatsal üretimlerle aktarılmasının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğa, 21. yüzyıl, Resim, Birey, Çevre

Kocadoru Özgör, F. (2025). 21. yüzyıl resim sanatında doğa imgesinin ele alınış biçimlerinin incelenmesi. *Bodrum Journal of Art and Design*, 4(2), 148-160.
<https://doi.org/10.58850/bodrum.1595343>

AN ANALYSIS OF THE APPROACHES TO THE IMAGE OF NATURE IN 21ST CENTURY PAINTING

ABSTRACT

The socio-economic conditions of the period in which an artist lives play a significant role in shaping the way the image of nature is represented. Although the use of nature in painting has undergone changes from past to present, several key turning points have redefined the image of nature up until the 21st century. Among these, the Industrial Revolution introduced the concepts of industrial pollution and waste for the first time, while the devastations and deaths caused by World War I and II led to a transformation in how artists depicted nature. In 21st-century painting, the image of nature is not approached in a singular way. Ecological pollution driven by consumer culture, unplanned urbanization, and wars have caused severe destruction of nature. This study aims to analyze the ways in which the contemporary image of nature is addressed in 21st-century painting. Although numerous artists from different artistic disciplines have engaged with this issue, the study focuses specifically on painting. In line with its scope, examples from contemporary painting have been examined. The research employs a qualitative methodology through a literature review and artwork analysis. The findings indicate that the image of nature in painting is shaped by the era and has become increasingly fragile due to evolving environmental and social conditions. In this context, the study emphasizes the significance of conveying the nature-human relationship as an urgent contemporary issue through artistic production.

Keywords: Nature, 21st Century, Painting, Individual, Environment

EXTENDED ABSTRACT

Introduction	<p>The relationship between art and nature has been shaped throughout history by the socio-political and cultural conditions of its time. Nature depictions in painting have undergone major transformations from the Early Renaissance to the present day. However, the 21st century and the conditions of this new era have marked a significant turning point in the artist's approach to the image of nature. During this period, nature has ceased to be merely a background or a romantic image in painting; it has evolved into a fragile and political means of expression reflecting ecological concerns, urbanization, wars, and the climate crisis. Today's increasing environmental crises, along with growing social and artistic awareness, have brought the image of nature to the center of contemporary art. The contemporary artist no longer regards nature as a static or purely aesthetic theme, but rather as a domain of resistance against current technological and social crises.</p>
Purpose and scope	<p>This study aims to examine the various ways in which the image of nature is addressed in 21st-century painting. Its primary goal is to reveal how artists interpret, reconstruct, or transform nature and to analyze the meanings these representations carry in the context of environmental destruction, social transformation, and the human-nature relationship. While the theme of nature is addressed in many interdisciplinary art forms, the scope of this research is limited to painting. Within this framework, the study offers an in-depth analysis of the formal and conceptual approaches used by contemporary painters in constructing images of nature. The historical transformation of the image of nature is also briefly discussed, offering a background that begins with the Early Renaissance and extends through the Enlightenment, the Industrial Revolution, and the war periods of the 20th century. Among the artists examined are George Shaw, Damian Loeb, Alex Katz, David Hockney, Anselm Kiefer, Mamma Andersson, Alexis Rockman, Liu Xiaodong, Noa Charuvi, and Vicky Thomas.</p>
Method	<p>The research employs a qualitative method. A comprehensive literature review has been conducted to form the theoretical and historical framework, while selected artworks were analyzed using descriptive analysis and artwork interpretation methods. In the visual analysis process, the paintings referenced in the text were examined in detail in terms of content and context. Books and academic sources were used during data collection. This approach enables a multidimensional investigation into how nature is represented in contemporary painting.</p>
Findings and conclusion	<p>The findings of the study reveal that in the 21st century, the image of nature is highly diverse and treated in many different ways. George Shaw portrays post-industrial working-class neighborhoods in England with a melancholic tone, making spatial and class-based devastation visible. Damian Loeb uses digital imagery to create cosmic and sublime representations of nature. Alex Katz and David Hockney, influenced by Pop and Post-Pop aesthetics, use artificial colors and forms to critique consumer culture. Mamma Andersson conveys the Nordic landscape with mythological and existential solitude. Anselm Kiefer reflects the trauma of World War II through natural imagery, bringing historical, social, and political memory to the canvas with powerful criticism. Alexis Rockman constructs dystopian landscapes through hybrid species and ecological collapse, expressing concern for the future of the planet. Liu Xiaodong, with documentary-like realism, depicts the devastating effects of unplanned urbanization on natural disasters. Noa Charuvi, on the other hand, explores the environmental consequences of the Israel-Palestine conflict through bombed-out landscapes, visually narrating the ecological destruction caused by war. Vicky Thomas paints endangered plant species with scientific precision using botanical illustration techniques, referencing species extinction and the climate crisis. These diverse artistic approaches reveal that the image of nature in today's painting no longer carries a singular or decorative meaning. In contemporary art, nature also becomes a space for memory, critique, resistance, and reconstruction. While some artists approach nature with the rigor of a scientist, others imbue it with emotional or symbolic meaning. In some works, nature is portrayed as a victim of political and ecological mismanagement, while in others, it becomes a symbol of rebirth and transformation. Through these narratives, artists also draw attention to issues such as environmental justice and sustainability. Ultimately, the image of nature in 21st-century painting has gone far beyond traditional landscape art. Artists interpret this concept through scientific, critical, and dystopian lenses, turning painting into a powerful tool that nurtures ecological sensitivity and cultural memory. Artists who approach nature in multifaceted and critical ways invite the viewer to reconsider and reconstruct their relationship with the environment. In this context, art becomes not only an aesthetic pursuit but also a field of environmental and social responsibility. This study demonstrates that the image of nature in painting is not merely a subject. In the face of the escalating crises of the 21st century, art now imagines nature as a vision of a more livable and transformable future. The fragile relationship between humanity and nature, which has existed for centuries, has now reached a breaking point. Contemporary artists, through their works, are attempting to rebuild this relationship and generate new questions about how it might continue in the future. In doing so, painting becomes both a witness to and a transformative agent of our time.</p>

Keywords: Nature, 21st Century, Painting, Individual, Environment

GİRİŞ

Resim sanatında doğa imgesinin tuval yüzeyinde kullanımı ilk olarak Erken Rönesans resimleri ile ortaya çıkmaktadır. Erken Rönesans ile tuval yüzeyinde doğa betimlemeleri arka plan olarak tasvir edilmiştir. Resimde perspektifin kullanılmasıyla doğa tasvirleri daha kurallı ve detaylı işlenmiştir. Rönesans sanatçılarının Antik Yunan'a git gide artan hayranlıkları resimlerinde doğa ve mitoloji temasına yönelmelerine neden olmuştur. Bu dönem resimlerinde figürlerle ahenkli masalsi lirik bir doğa imgesi arka planda ortaya çıkmış, mitolojik figürler bu dönemde doğayla yüceltilmiştir (Gombrich, 2004: 264). Avrupa'da 16. yüzyılda başlayan Reform hareketleri mezhep savaşlarına neden olmuştur. Din savaşlarının yarattığı karanlık ve ölüm dolu bu atmosfer sanatçıları da etkilemiştir. Bu dönem resimlerinde doğa kullanımı daha mistik ve adeta cehennemden yeryüzüne inmiş hali olarak betimlenmiştir. 17. yüzyılda ise insanlık gelişen kıtalararası ticaretle farklı ürünler ve teknolojilerle tanışmıştır. Bu dönemdeki doğa tasviri genelde ölü hayvanlar ve nesnelere verilmiştir. Artan ve gelişen ateşli silahlarla vurulan hayvanlar dönemin insan ve doğa ilişkisinin yansımaları olmuş doğa ile kurulan naif ilişki yerini aydınlanma çağı insanının kendini doğadan üstün görmesi almıştır (Brown, 2014: 9). Rönesans'tan beri devam eden aydınlanma düşüncesi 18. yüzyılda adeta zirveye ulaşmıştır. 18. yüzyıl ayrıca toplumsal değişimlerin ve dönüşümlerin çağı olduğu için resimde doğa imgesinin ele alınış biçimi çeşitlilik göstermiştir. 18. yüzyılın başında Rokoko akımının süslemeci biçimiyle resimlerin arka planındaki doğa imgesi daha dekoratif ve yapay bir biçimde kullanılmıştır. Fakat 18. yüzyılın sonunda başlayan Romantizm akımında doğa, başlı başına resimsel bir tema haline gelmiştir. Bu durumun sebebi Sanayi Devrimi ile doğanın yoğun şekilde tahrip edilmesidir. Artan çevresel kirlilik bireyleri sağlıksız ve kötü yaşam koşullarına itmiştir.

Sanayi Devrimi ile artan sanayileşme insanların doğadan kopmasına ve teknoloji karşısında kendini çaresiz hissetmesine neden olmuştur. Bu sebeple sanatçılar yüce ve bozulmamış bir doğa imgesine ihtiyaç duymuştur (Farthing, 2012: 268). 19. yüzyıl sanayileşmenin, şehirleşmenin ve toplumsal değişimin yüzyılı olmuştur. Ayrıca bu dönemde artan kapitalist kültür, doğanın sömürüsüne neden olmuş, eko sistemsel bozulmalar insan sağlığı, toplumsal refah gibi kavramları da etkilemiş bu sebeple çeşitli olumsuzluklar doğmuştur (Merchant, 2022: 100). Bu yüzyıldaki sosyo-ekonomik krizler sanatta da farklı üslup ve akımların doğmasına neden olmuştur ve bu sebeple 19. yüzyıl resim sanatında doğa kullanımı da çeşitlidir.

20. yüzyıl iki büyük Dünya Savaşı'nın ve gelişen teknolojinin yüzyılı olarak nitelendirilmektedir. 20. yüzyılın başındaki I. Dünya Savaşı sanatçıları derin bir karamsarlığa sürüklemiştir. Özellikle dışavurumcu ressamlar resimlerinde doğa imgesini kendi duygularını göstermek için kullanmışlardır. Buldukları çağın karamsarlığına karşın doğanın en ilkel halinden ilham alan Fovist ressamlar da bu dönemde görülmektedir. 20. yüzyılın ortalarında soyut ve avangart akımların etkisiyle resimde doğa artık daha soyut bir formda kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemde sanatın misyonu artık halka hakikati göstermek yerine, izleyicinin bireysel duygularını harekete geçirmek olmuştur (Krausse, 2005: 90). 20. yüzyılın ikinci yarısında meydana gelen II. Dünya Savaşı büyük bir yıkıma yol açmış, bu savaştan sonraki dönemde insanlık yaşadığı yıkımları ve kayıpları unutmak için daha barışçıl ve hümanist bir düşünce biçimine yönelmiştir. Bu yüzden 1945 sonrası sanat akımlarında sanatçılar daha özgün form ve biçim arayışına girmiştir.

20. yüzyılın sonlarına doğru yaklaştıkça resimde doğa biçimleri çeşitli biçimde kullanılmıştır. 1960'lara kadar olan dönemde daha soyut bir doğa imgesi var iken, 1960 sonrası sanatta Pop Art etkisiyle resimde doğa imgesi daha hazır nesnelere birlikte kullanılmıştır. 1970'lerde dönemin politik ve toplumsal hareketlerin etkisiyle resimde Yeni Dışavurumcu tarz görülmektedir. Toplumsal tarihin ve hafızanın ele alındığı bu dönemde resimde doğa imgesi atıl ve çirkinleştirilmiş bir haldedir (Fineberg, 2014: 402). 1980 ve sonrasında artık sanatçılar yaşadıkları toplumun tarihsel geçmişleriyle de yüzleşmeye başlamıştır. Bu dönemde doğa özellikle Yeni Dışavurumcu ressamalarda daha sembolik bir şekilde kullanılmıştır. II. Dünya Savaşı'nın sebep olduğu yıkımlar ve ölümler doğa imgesiyle iç içe izleyiciye sunulmuştur. 21. yüzyılda ise resimde doğa imgesinin tek bir biçimde kullanılmadığı görülmüştür. Bu dönemde artan ekolojik kirlilik ve iklim krizi

etkisi çağımızın başlıca sorunsallarından biri olmuştur. Artık resmedilen sade ve sakin bir doğa imgesi yerine krizli bir doğa imgesi bulunmaktadır. Günden güne artan endüstriyel atıklar, devam eden savaşlar, kontrolsüz sanayileşme doğanın dengesini bozmaktadır. Günümüz sanatçıları bu bozulan doğayı kimi zaman tüm gerçekliğiyle, kimi zaman sosyolojik bir eleştiri biçiminde, bazen de tam zıt şiirsel bir biçimde ele almıştır.

Bu çalışmanın temel amacı günümüz ressamlarının doğayı ele alış biçimlerini resim örnekleriyle çağın koşulları ve sorunsalları doğrultusunda incelemektir. Çalışmanın kapsamlı çerçevesinde 21. yüzyıl resim sanatındaki doğa imgesinin Erken Rönesans'tan günümüze geçirdiği dönüşüme kısaca değinilmiş, daha sonra bu doğa kavramın 21. yüzyılda çeşitli güncel yorumlamalar ve sorunsallar ışığında farklı biçimlerde yorumlanması belirli günümüz sanatçılarıyla sınırlandırılarak aktarılmıştır. Seçilen sanatçıların eserlerinde eser analizi yöntemiyle yorumlamalar yapılmıştır. Bu resim örnekleri 21. yüzyılın doğa imgesi doğrultusunda kimi zaman sosyolojik, kimi zaman ise ekolojik ve genetik bir sorunsal biçiminde ele alındıkları doğrultuda incelenmiştir. Bu çalışmada sanatçıların çalışmalarını günümüz sanatında doğa imgesi teması doğrultusunda analiz edilmiş ve resimdeki kompozisyonlar bu bağlamda değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Bu makale günümüz resim sanatında doğa imgesinin çeşitliliğinin hangi koşullar ve sorunsallar üzerinde temellendiğini belirtmek amacıyla nitel araştırma yöntemine dayandırılmıştır. Veri toplama süresinde güncel kaynaklardan ve görsellerden yararlanılmıştır. Araştırma süresince çalışmada ele alınan eserler, betimsel analiz ve eser analizi yöntemiyle incelenmiştir. Betimsel analiz yöntemiyle günümüz sanatında doğa kullanımını etkileyen koşullar yapısal bir çerçevede ele alınmış, çıkan sonuçlar hem sanatsal hem sosyolojik bir biçimde incelenmiştir.

Betimsel analizde veriler, daha önceden belirlenen temalara göre organize edilip sunulmaktadır. Görüşmelerden, gözlemlerden ya da belgelerden elde edilen veriler, araştırma soruları doğrultusunda anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde özetlenir ve yorumlanır. Araştırmacı, elde ettiği verileri doğrudan alıntılarla destekleyerek okuyucuya veri kaynağı hakkında kendi yorumuyla somut bir fikir vermektedir. (Yıldırım & Şimşek, 2021: 239)

Eser analizi yoluyla günümüz resim sanatından örnekler incelenmiş, bu analizlerde güncel sanatta doğa kullanımına odaklanılmıştır. Bu analizlerde, sanatçının doğaya yaklaşımı, kullanılan teknikler ve doğa ile kurulan ilişki üzerine yorumlamalar yapılmıştır. Böylece çalışma, sanatsal üretimi yalnızca görsel bir ürün olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir söylem olarak ele almıştır. Böylelikle araştırma hem akademik hem de sanatsal bir yaklaşımla yapılmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada günümüz resim sanatında doğa imgesinin çağın problemleri doğrultusunda şekillendiği ortaya çıkmıştır. Çalışmanın ilk kısmında günümüz sanatındaki doğa imgesine referans olan 20. yüzyılın sanatsal gelişmeleri aktarılmıştır. "Çevresel Sanat" gibi 1960 sonrası akımların bugünkü doğa imgesinin şekillenmesinde önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir. 1960 Sonrası sanatçıların eserlerinde daha siyasi bir doğa imgesi kullanıldığı, bu imgenin günümüz sanatındaki doğa imgesini de etkilediği saptanmıştır. 21. yüzyıl resim sanatında doğa imgesinin çeşitlilik göstermesi çağın sorunsalları doğrultusunda şekillendiği gözlemlenmiştir. Sanatçıların bu bakış açısı doğa imgesi ile ekolojik, toplumsal ve siyasi temellere dayanarak eserlerde yansıtılmıştır. Bu çalışmada, günümüz sanatındaki doğa kavramının çağımız doğrultusunda kimi zaman eleştirel kimi zaman da distopik bir biçimde ortaya konmuştur.

II. Dünya Savaşı sonrası dönemde artan savaş karşıtı düşünceler, doğal çevre ve ekoloji temasını da gündeme taşımıştır. Fluxus akımında Joseph Beuys ile başlayan doğaya sanatsal bir biçimde yönelim dönemin diğer sanatçıları da etkilemiştir. Joseph Beuys'un doğaya spirüel yaklaşımı öğrencileri Alselm Kiefer ve Jörg Immendorff'a ilham olmuştur. 1960 sonrasında doğa başlı başına

sanatın konusu haline gelmiştir. Bu duruma örnek olarak 1960'lı yıllarda başlayan "Çevresel Sanat" akımı toplumda artan ırkçılık ve Vietnam Savaşı'na bir karşı duruş olarak da nitelendirilmektedir. Bakir ve teknolojiden uzak olarak seçilen bu alanlar tıpkı eski yerel halkların yaptığı gibi şekil verilmiş ve kullanılmıştır. Böylelikle bu alan kaybolan doğayı ve kültürel mirası adeta anıtlıştırmaktadır (Sezgin, 2022: 28-29). 1970'li ve 1980'li yıllarda ise daha çok atıl alanları tarım arazi şeklinde düzenleme biçiminde sanatsal çalışmalar yapılmıştır. Kamusal alan-doğa karşıtlığı aynı zamanda bu iki kavramın aynı alanda kullanımı bu dönemin özelliği olmuştur. Örneğin Agnes Denes adlı sanatçı *Downtown Manhattan (1982)* adlı çevresel sanat işinde Dünya Ticaret Merkezi'ndeki inşaat alanında bulunan boş bir toprağı tıpkı bir tarla gibi ekerek dönemin tüketim kültürü ve doğanın tahrip edilmesine eleştiride bulunmaktadır. Ayrıca sanatçı burada tarımsal üretimde bulunarak kentsel bir alanda doğa-çevre ilişkisinin tezathığını vurgulamaktadır. 1980'li yıllarda ayrıca Alman Sanatçılarla başlayan, bulunduğu toplumun geçmişiyle yüzleşen bir akım başlamıştır. George Baselitz ve Anselm Kiefer gibi sanatçılar buldukları coğrafyayı ve doğadaki imgeleri II. Dünya Savaşı ile ilişkilendirmiştir. Artık gördükleri sıradan bir peyzaj bile bu sanatçılara II. Dünya Savaşı Almanya'sının çağrışımlarını yapmaktadır. Örneğin Baselitz'in tren rayları görünce aklına Auschwitz kampının geldiğini söylemesi bu trajik duruma örneklerdir (Godfrey, 2024: 71). 1990'lı yıllara geldiğimizde ise sanatçının doğayı malzeme olarak kullandığı işlerin üretildiği görülmektedir. Bu eserler birer enstalasyon örneği olarak tanımlansa sergilenme alanı yine de doğadır. Çoğu sanatçı doğal malzeme ile ürettiği bu eserleri yine doğada bırakmaya tercih etmiş ve eserler zamanla doğal süreçle tahrip olmuştur (Dempsey, 2019: 162). Ayrıca bu dönemde galeri mekânında yapay bir doğal habitat kurma biçiminde işler de görülmektedir. Örneğin Amerikalı sanatçı Roxy Paine (1997-1998) *Ekin* adlı çalışmasında galeri mekânında küçük bir yapay ekosistem kurarak haşhaş çiçekleri yetiştirmiştir. 2000'li yıllara yani 21. yüzyılın başı olarak nitelendirilen dönemde sanatın doğa ile ilişkisi tek boyutlu değildir. Kimi sanatçı doğaya bir bilim insanı gibi yaklaşırken, kimi sanatçı ise bir arşivci ve belgeselci gibi yaklaşmıştır. Bu yüzden sanat eseri üretim süreçleri ve doğa ile ilişkili çalışmalar çeşitlilik göstermektedir.

21. Yüzyıl Resim Sanatında Doğa İmgesi Yorumları

Günümüz resim sanatında doğa imgesini sanatçılar pek çok yönden ele almıştır. Örneğin bir grup sanatçı doğayı realist bir peyzaj biçiminde kullanmış iken George Shaw, Richard Estes, Franz Gertsch gibi bir grup sanatçı ise Andy Warhol'un izinden giderek Pop Art'ın devamı şeklinde Post-Pop şeklinde doğa yorumlamaları yapmıştır. Bu sanatçılara örnek olarak Alex Katz, David Hockney, Jules de Balincourt verilebilir. Ayrıca 21. yüzyıl resminde doğa temasını yoğun kullanan kendini "Yeni Romantik" olarak nitelendirilen Mamma Anderson, Anselm Kiefer, Tomas Sanchez gibi ressamalarda görülmektedir. Dünyanın git gide kirlenmesi ve doğal kaynakların tüketilmesiyle ortaya çıkan "dünyanın sonu" fikri günümüz resminde de bir sorunsal haline gelmiştir. Alexis Rockman, Li Dafang, Alexis Rockman gibi pek çok çağdaş sanatçı distopik bir şekilde dünyanın sonunu insansız manzaralar şeklinde betimlemiştir. Doğal afet ve savaşın vurduğu doğal alanları tüm gerçekliği ile resmeden günümüz sanatçıları olduğu gibi Noa Charuvi, Liu Xiaodong, Francis Alys gibi bir bilim insanı titizliğiyle doğayı yorumlayan, araştıran ve özellikle bitkileri resmeden "Botanik Sanatçıları" da vardır. Kısacası bu dönemde doğanın resimde ele alınış biçimi çok yönlüdür.

Günümüz İngiliz sanatçılarından George Shawn, İngiltere'de doğduğu işçi sınıfı mahallelerini resmetmektedir (Görsel 1). Sanatçının bulunduğu mahalledeki yerleşim planı II. Dünya Savaşı dönemi brutal mimari biçiminde inşa edilmiştir. Fakat savaş sonrası bu alan sanayi alanlarının kapatılmasıyla atıl bir alana dönüşmüştür. Mahallenin atıl bir hale dönüşmesiyle yerleşen düşük gelirli bireyler bu alanı daha da tahrip etmeye (çevreye çöp atma, doğal alanlara depo ve garaj inşa etme gibi) başlamışlardır. George Shawn'ın doğa yorumu bu yüzden biraz daha sınıfsal ve biraz da melankoliktir. İzleyiciler bu resimlerde savaş geçmişi olan mahallenin yoksulluk ve doğaya karşı bilinçsiz bir şekilde daha da tahrip edilmesini konu almıştır (Hudson, 2020: 66). Damian Loeb Amerikalı güncel bir peyzaj sanatçısıdır. Büyük boyutlu resimler yapan bu sanatçı Romantik

ressamların doğadaki yücelik kavramını 21. yüzyıla göre uyarlamıştır (Görsel 2). Uzaydaki uydulardan çekilen görüntüleri dijital programlarla düzenleyerek (Photoshop) tuvale aktarmıştır. Sanatçının bu manzaraları adeta film karelerini de anımsatmaktadır. Resimler teknik olarak realist bir biçimde yapılsa da aslında renkler ve biçimler gerçeklikten çok farklıdır. Sanatçının resimleri doğanın bilinmezliğine ve ürkütücülüğüne 21. yüzyıldan bir gönderme yapmaktadır.

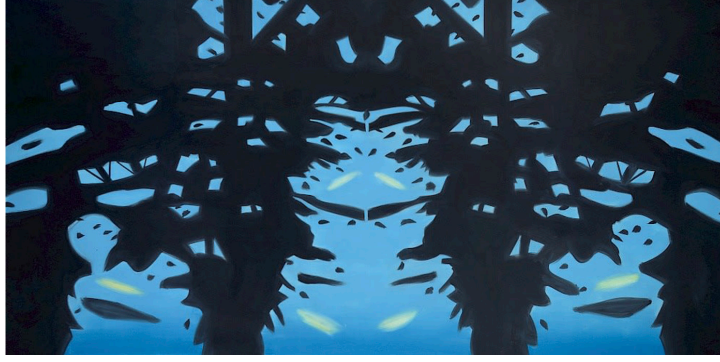

Görsel 1. George Shaw, *Love and Death on a Sunny Day*, 2018, Tuval üzeri yağlıboya, 92x121x3,2 cm, Anthony Wilkinson Gallery

Görsel 2. Damian Loeb, *Eminence Break*, 2012, Tuval üzeri yağlıboya, 182,9x182,9 cm, Hall Collection

Amerikalı Sanatçı Alex Katz, Andy Warhol'un izinden giderek Pop Art'ın devamı niteliğinde "Post-Pop" akımı tarzında çalışmalar üretmiştir (Görsel 3). Post-Pop akımında günümüz tüketim kültürünün hazır imgeleri gözümüze çarpmaktadır ayrıca bu akımda kullanılan renkler daha canlı ve neon renklere yakındır. Post-Pop akımıyla yapılan resimlerdeki doğa imgeleri oldukça yapay ve gerçek görünümünden renk ve biçim olarak farklıdır. Alex Katz, büyük boyutlu doğa peyzajlarında Post-Pop akımının neon renklerini kullanmıştır. Empresyonistlerin anlık ışığı resmetmesini 21. yüzyıla uyarlayan Alex Katz, doğadaki anlık ışık değişimlerini ve görünümünü resmetmiştir. Alex Katz gibi Post-Pop akımıyla doğayı yorumlayan bir diğer sanatçı da David Hockney'dir. David Hockney, İngiliz bir sanatçıdır. Sanatçının İngiltere'den Kaliforniya'ya taşınması sanatçının renklerinde değişime yol açmıştır (Graf, 2023: 138). Sanatçı sıcak renkler kullanmış ve peyzaj yorumlarında kimi zaman doğayı modern bir yorumla resmederken kimi zaman da insanın yaşadığı mekânı boş bir şekilde (sadece su ve havuz imgesiyle) ele almıştır.

Görsel 3. Alex Katz, *Reflection 7*, 2008, Tuval üzeri yağlıboya, 274,3x548,6 cm, Museum Ludwig

2005 yılında Frakfurt Schrin Sanat evinde yapılan bir sergide *Güncel Sanatta Yeni Romantizm* teması kullanılmıştır. Bu sergide kullanılan *Yeni Romantizm* kavramı aslında geçmişteki Romantizm akımının postmodernist bir biçimde yeniden yorumlanmasıdır. Romantizm akımının mitsel yaklaşımını, Yeni Romantizm Sanatçıları günümüze uyarlayıp çoğunlukla da doğa imgeleriyle tuvale aktarmıştır. Anselm Kiefer, Yeni Romantizm akımının önemli sanatçılarından biridir. Sanatçı 1970'lerden beri Almanya'nın II. Dünya Savaşı'nda yaptığı soy kırımları doğa imgesiyle ilişkilendirmiştir (Hudson, 2020: 141-160). Kiefer resimlerinde kullandığı toprak imgesini insanların acılarına benzetmiştir. Özellikle boş arazilerden geçen tren rayları Nazilerin toplama kamplarına gönderdikleri Yahudilerin ölüme gidişini tasvir etmektedir. Sanatçının resimlerinde boyayla birlikte kullandığı tuz, gümüş ve kurşun savaşın felaketlerini yaşayan insanın mücadelesini ve maneviyatını simgelemektedir (Hodge, 2022: 194). Benzer bir şekilde "Yeni Romantizm" akımı sanatçılarından biri olan İsveçli Sanatçı Mamma Andersson ise bulunduğu kuzey coğrafyasını melankolik olarak yorumlayan bir sanatçıdır. Sanatçı doğa yorumlamalarında İsveç'e özgü karlı dağları, ağaçları, tahta evli ıssız alanları resmetmektedir. Andersson'un resimlerinde figür doğa içinde anonimdir ve adeta kaybolmuş gibidir. Bu da kuzey insanının yalnızlığını doğa ile sembolize edilmesidir. Sanatçının *Ackerland* adlı resminde figürler doğanın içinde izleyici ile iletişim kurmamaktadır (Görsel 4). Figürler doğanın içinde anonim ve sanki günümüzde yaşamıyor izlenimini de yaratmaktadır. Sanatçı resimlerinde insanın var oluşunu, melankolisini zamansız bir şekilde doğa imgesiyle anlatmaktadır.

Görsel 4. Mamma Andersson, *Ackerland*, 2012, Tuval üzeri yağlı ve akrilik boya, 108,5x230,8 cm, Stephen Friedman Gallery

20. yüzyılda gitgide modernleşen insanın dünyadaki kaynakları gitgide tüketmesi "dünyanın sonunun ne zaman geleceği" sorusunu getirmiştir. Doğal kaynakların bir gün tükeneceği olgusu insanlığın da yıkıma uğrayacağı senaryoları aklı getirmiştir. Günümüzde çoğu insan bir gün bu çevresel yıkımın geleceğinin farkındadır ve bu tema özellikle sanatta da işlenmektedir. Özellikle 21. yüzyıl ressamları insanlığın sonu geldikten sonra dünyanın nasıl görüneceğini öngören kurgusal manzara resimleri çalışmıştır. Bu manzara resimlerinde çoğu zaman doğa insansız bir biçimde resmedilmektedir. Kimi ressamlar bu yeni dünyayı insansız sadece hayvanlarla resmederken, kimisi de harabe halinde bitkilerin etrafı

sardığı distopik şehirler olarak resmetmektedir. Özellikle Uzakdoğulu günümüz ressamları bu temayı oldukça yoğun kullanmaktadır. Uzakdoğu'da (özellikle Çin'de) artan nüfus ve değişen iklim koşulları sanatçıların bu durumunun sonunu sorgulamalarına neden olmuştur. Amerikalı sanatçı Alexis Rockman, resimlerinde doğayı insanlığın sonu gelmiş bir biçimde resmetmiştir. Bazı resimlerinde bu yeni dünyada sadece vahşi ve avlanan hayvanlar var iken, bazı resimlerde etrafında sadece bitkiler olan terk edilmiş ve harabelere dönmüş şehirler vardır (Görsel 5).

Görsel 5. Alexis Rockman, *Hollywood*, 2005, Ahşap üzeri yağlı boya, Kum, Saman, 81,3x101,6 cm, Leo Koenig Gallery

21. yüzyıl ekolojik tahribatların da yüzyılıdır. Artan ve plansız kentleşme doğal alanların bozulmasına bu nedenle kentlerin sel ve heyelana karşı daha dayanıksız hale gelmesine neden olmaktadır. Çinli sanatçı Liu Xiaodong, bilinçsiz bir yapılaşma ile kurulmuş Çin kasabasının heyelan sonucu halini canlı olarak doğada resmetmiştir. Sanatçı, resimlerinde bilinçsiz kentleşme ve bunun sonucu yaşanan ekolojik tahribatı resimlerinde konu almıştır. Xiaodong, sadece Çin değil dünyadaki başka yerleri de bu tema doğrultusunda ele alıp eskiz, yağlıboya ve video çalışmaları yapmıştır (Godfrey, 2024: 207). Sanatçı, *Beichuan'ın Dışında* adlı eserini yaparken heyelan geçirmiş bir Çin kasabasını arka planda tüm gerçekliği ile işlemiştir. Resmin önünde poz veren çocuklar, heyelanın yuttuğu evlerinin önünde donuk bir ifade ve çaresizlik içindedir (Görsel 6). Sanatçı, bu resimde iklim krizinin ve bilinçsiz kentleşmenin insanların evlerini hatta ülkelerini zamanla yok edebileceğini vurgulamıştır. Günümüz ressamlarının doğayı ele alınış biçimlerinin bir diğeri de savaş içinde yıkıma uğramış alanlardır. 21. yüzyılda halen devam etmekte olan savaşlar geçmişten günümüze değişmeyen bir olgudur. Özellikle Ortadoğu'da bitmeyen ve günden güne yayılan savaşlar aslında çağımızın en büyük sorunlarından birisidir. Bu savaşların yarattığı yıkım sadece insanları değil doğayı ve içinde bulunan diğer canlıları da yok etmektedir. Günümüz sanatçılarından Noa Chauruvi, İsrail-Filistin savaşının çevresel etkisini resmetmektedir, sanatçının resimlerinde İsrail'in bombaladığı Filistin bölgesindeki evler yıkılmış halleriyle tuvale yansıtılmıştır. Bu evler, bombalar sonucunda birer harabe ve beton yığını haline gelmiştir. Bu durumda aslında insanlara zarar verdiği kadar ekoloji için de bir tehlikedir (Görsel 7). Lübnanlı güncel sanatçı Ayman Baalbaki ise ülkesinde bombalanan binaları birer yığın halinde resmetmiştir. Binalar artık var olan formundan çıkıp birer demir ve beton atığına dönüşmüştür.

Görsel 6. Liu Xiaodong, *Out of Beichuan*, 2010, Tuval üzeri yağlı boya, 300x400 cm, Lisson Gallery

Görsel 7. Noa Charuvi, *Hole*, 2011, Tuval üzeri yağlı boya, 182,9x182,9 cm, Private Public Gallery

Günümüz resim sanatında doğanın bir diğer ele alınmış biçimi "bitki ressamlığı" dır. Bitki ressamlığının kökeni antik çağlara dayansa da yok olan veya yok olmaya yakın bitki türlerini resmetme olgusu 20.yüzyıla dayanmaktadır. Özel tekniklerle kurutulmuş ve preslenmiş bitki örnekleri sanatçılar tarafından bitkinin anatomisine uygun bilim insanı titizliğinde resmedilmektedir. Günümüzde bu sebeple botanik sanatının asıl amaçlarından biri bitkiyi tanımlama ve soyunun tükenmesine karşı bir nevi korumadır. Bilim insanları günümüzde iklim değişikliği sebebiyle çiçekli bitkilerin beşte birinin yok olduğunu belirtmiştir. Geride kalan bitki türlerinin ise insan ve diğer çevresel faktörlerden günden güne etkilendikleri de rapor edilmiştir (Clarke, 2016: 9). Günümüz sanatçıları bitki türlerinin yok oluşuna dikkat çekme, bu bitkilerin koruması ve gelecek kuşaklara bu bitki türlerini aktarma misyonuyla da bitki resimleri yapmışlardır. Örneğin Güney Afrikalı botanik resim sanatçısı Vicki Thomas, doğada nadir bulunan türleri resmetmektedir. Özellikle bulunduğu coğrafyadaki (Güney Afrika) bitkileri ele alan sanatçı, Afrika'daki soyu tükenen bitkilere de dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Vicki Thomas, *Haemanthus nortieri* adlı resminde soyu tükenmekte olan soğanlı bir bitkiyi en ince detayıyla resmetmiştir (Görsel 8). Günümüz sanatçılarından biri olan Alexis Rockman'ın resimlerinde doğa imgesi mutant ve genetiği değiştirilmiş türlere dayanmaktadır. Sanatçı resimlerinde özellikle farklı türlerle

çiftleşmiş melez hayvan imgeleri kullanmaktadır (Görsel 9). Resimlerinde acayip melez türleri kullanmasının nedeni olarak ekolojinin bozulması, nükleer güç ve siyasetçilerin kötü çevre politikaları gösterilebilir. İnsanlığın doğa üzerinde üstün olma çabası sanatçıya göre gelecekte yıkımdan başka bir şey getirmeyecektir (Heartney, 2008: 191).

Görsel 8. Vicki Thomas, *Hole Haemanthus nortieri*, 2005, Kâğıt üzeri sulu boya, 30,5x53,5 cm, The Shirley Sherwood Collection

Görsel 9. Alexis Rockman, *Newtown Creek*, 2014, Ahşap üzerine yağlıboya, 172x42 cm, Kişisel Koleksiyon

SONUÇ

İnsan doğa ilişkisi Paleolitik döneme kadar dayanmaktadır. Mağara duvarlarındaki resimlerle başlayan bu etkileşim hala 21. yüzyılda devam etmektedir. Antik çağlarda doğa, gizemli ve saygı duyulan bir olgu iken aydınlanma çağıyla birlikte bilimin ve rasyonel düşüncenin gelişmesiyle doğa, insanın üzerinde hakimiyet kurduğu bir alan haline gelmiştir. Sanayi Devrimi ile başlayan ekolojik kirlilik ve doğanın sanayi alanları sebebiyle tahribatı günümüzün önemli sorunsallarından biri olan iklim krizinin başlamasında önemli bir sebep olmuştur. Ayrıca yaşanan I. ve II. Dünya savaşları sadece kitleleri yok etmekle kalmayıp doğal çevreye de büyük zarar vermiştir. Savaş sonrası dönemde artan hümanist ve savaş karşıtı düşünce ile 1960 sonrasında sanatçılar ve insanlar doğaya yeniden yönelmeye başlamışlardır. Sanatçılar geçmişteki doğa tahribatının bir daha yaşanmaması için kent mekânında doğayı kullanarak pek çok iş üretmişlerdir. 21. yüzyıla geldiğimizde ise aslında karışımıza biraz da krizli bir doğa imgesi görülmektedir. Günümüz sanatında ekoloji ve çevre aktivizminin politikası, çağdaş sanat dünyasında giderek daha fazla yankı bulmuştur. İklim değişikliği ekolojik bir acil durum haline gelmiştir. Fosil yakıt kullanımının artması kapitalizm ve artan tüketim kültürünün bir sonucu olmuştur. Günümüz sanatında bu durum sanat ve aktivizminde birleşmesine yol açmıştır. Bu küresel bir sorunun aciliyeti ve büyüklüğü hakkında farkındalık yaratmak isteyen yeni sanatçılar ve sanatçı toplulukları gelişmiştir (Reichle, 2021: 61).

Bu çalışma, 21. yüzyıl resim sanatındaki doğa imgesinin farklı biçimlerde resim sanatında yorumlanmasını ele almıştır. Sanatçıların doğaya yaklaşımı çeşitli toplumsal ve ekolojik dinamiklerin değişimi bağlamında ele alınmıştır. Araştırmanın sınırlılığı gereği sadece resim sanatı ele alındığı için 21. yüzyılın bu sorunları ile dolu doğa imgesi farklı ressamlar tarafından farklı biçimlerde ifade edilmiştir. Örneğin, bir günümüz sanatçısı doğayı savaşların yarattığı ekolojik tahribat biçiminden ele alırken, başka bir günümüz sanatçısı Yeni Romantik üslupla teknolojinin de yardım alarak doğayı resmetmektedir. Ayrıca günümüz sanatında doğayı bir bilim insanı gibi inceleyen çalışmalar yapan pek çok sanatçı da bulunmaktadır. Bu sanatçıların çoğu proje bazlı enstalasyon çalışmaları üretse de resimsel anlamda da botanik ressamlığı yapan pek çok günümüz sanatçısı bulunmaktadır. Günümüz botanik ressamları özellikle kaybolmaya yüz tutan türleri veya var olan bitki türlerini gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla bilim insanlarıyla birlikte çalışmaktadır. Bazı günümüz sanatçıları ise doğaya daha distopik bir şekilde yaklaşıp yanlış ekolojik politikaların dünyayı geri dönülmeyecek bir noktaya getireceğini savunmuş ve bu doğrultuda eserler üretmiştir (melez türler, tahrip olmuş alanlar). Kısacası 21. yüzyıl resim sanatında doğa imgesi sanatçıların ele alış biçimi bakımından çeşitlilik göstermektedir. Günümüz sanatçıların ele aldığı doğa imgesindeki belki de tek ortak nokta Aydınlanma Çağı ile başlayan doğaya üstünlük kurma düşüncesinin ekolojik olarak yıkıcı tahribatlara neden olduğu ve insan-doğa ilişkisinin yeniden yapıcı bir şekilde geri dönmesi gerektiğidir. Doğa-insan ilişkisinin oldukça kırılgan olduğu bu çağda sanat yoluyla bu dengenin tekrar kurulması önem taşımaktadır. Ekolojik temelli çalışmalar yapan sanatçılar teknolojinin doğa üzerinde egemenlik kurma konusunda uyarıcı niteliğinde işler üretmektedir. 21. yüzyıl bilgi çağı olarak nitelendirilse de doğa, insanın yaşadığı dünyayla bağlantı kurmasında önemli bir role sahiptir. Eğer doğa, günümüz teknolojileri ve sanat arasındaki ilişkiler güçlenir ve yaşanan dünya hakkında daha iyi bir anlayış üretmek için anlaşılabilirse, o zaman insanlık tüketim çağı yerine üretime dayalı Ekolojik Çağ'da yaşayabilir (Steiner, 2016: 146).

Sonuç olarak günümüz resim sanatında ve diğer sanat dallarında doğa imgesi güncel bir sorunsal ve ilham kaynağı olmaya devam edecektir. Aynı zamanda doğa ile resim sanatının ilişkisi bu bağlamda çağlar boyunca farklı biçimlerde resim sanatında ifade edilecektir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Çalışma tek yazarlı olarak gerçekleştirilmiştir. Sorumlu yazar %100 oranında katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Kurul Beyanı

Etik kurul onayı gerektiren bir çalışma değildir.

KAYNAKÇA

- Clarke, V. (2016). *Plant*. Phaidon.
- Dempsey, A. (2019). *Modern sanat* (D. Öztok, Çev.). Hep Kitap.
- Farthing, S. (2012). *Sanatın tüm öyküsü* (G. Aldoğan ve F. C. Çulcu, Çev.). Hayalperest Yayınevi.
- Fineberg, J. (2014). *1940'tan günümüze sanat* (S. Atay, Çev.). Karakalem Kitapevi.
- Godfrey, T. (2023). *Çağdaş sanatın öyküsü* (E. B. Alpay, Çev.). Hayalperest Yayınevi.
- Gombrich, E. H. (2004). *Sanatın öyküsü* (E. Erduran ve Ö. Erduran, Çev.). Remzi Kitapevi.
- Graf, M. (2023). *Modern ve çağdaş sanat kafası*. Hayalperest Yayınevi.
- Heartney, E. (2008). *Sanat & Bugün* (O. Akınhay, Çev.). Akbank Yayınları.
- Hodge, S. (2022). *100 Başyapıtta sanat* (E. Özensoy, Çev.). Say Yayınları.
- Hudson, S. (2020). *Landscape painting now*. Thames&Hudson.

- Krausse, A. C. (2005). *Rönesanstan günümüze resim sanatının öyküsü* (D. Zaptçioğlu, Çev.). Literatür Yayınevi.
- Merchant, C. (2022). *Doğanın ölümü kadınlar, ekoloji ve bilimsel devrim* (B. Tanrısever, Çev.). Otonom Yayıncılık.
- Reichle, I. (2021). *Plastic Ocean*. Edition Angewandte.
- Sezgin, E. (2022). *Sanat ve ekoloji*. İletişim Yayınları.
- Steiner, F. (2016). *Human Ecology*. Island Press.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Görsel Kaynakçası

- Görsel 1: Artsy. (t.y.). *George Shaw. Love and death on sunny day*. Artsy. <https://www.artsy.net/artwork/george-shaw-b-1966-love-and-death-on-a-sunny-day-1> (20.11.2024).
- Görsel 2: Huffpost. (2013, 30 Temmuz). *Damian Loeb brings hyperrealism to another level*. Huffpost. https://www.huffpost.com/entry/damian-loeb_n_3672425 (27.06.2025).
- Görsel 3: Etsy. (t.y.). *Alex Katz. Reflection*. Etsy. <https://www.etsy.com/uk/listing/1791633510/alex-katz-reflection-7-2008-original> (20.11.2024).
- Görsel 4: Stephen Friedman Gallery. (t.y.). *Mamma Andersson features in 'In case we don't die'*. Stephen Friedman Gallery. <https://www.stephenfriedman.com/news/11-mamma-andersson-features-in-in-case-we-don-t/> (20.11.2024).
- Görsel 5: Christies's. (t.y.). *Alexis Rockman. Hollywood*. Christies's. <https://onlineonly.christies.com/s/first-open-post-war-contemporary-art/alexis-rockman-b-1962-181/51758> (20.11.2024).
- Görsel 6: Wand, E. (t.y.). *Aftershock: The recent work of Liu Xiaodong*. Art Forum. <https://www.artforum.com/features/aftershock-the-recent-work-of-liu-xiaodong-199366/> (12.01.2025).
- Görsel 7: Yaniv, E. (2020, 17 Ağustos). *Noa Charuvi - Suspended on Site*. Art Spiel. <https://artspiel.org/noa-charuvi-suspended-on-site/> (20.11. 2024).
- Görsel 8: The Shirley Sherwood Collection. (t.y.). *Vicki Thomas. The Shirley Sherwood Collection*. <https://shirleysherwood.com/~514> (20.11.2024).
- Görsel 9: Art Works for Change. (t.y.). *Alexis Rockman. Newtown Creek*. <https://www.artworksforchange.org/portfolio/alexis-rockman/> (12.01.2025).